

श्रीरामतापनीयार्थं भक्तध्येयकलेवरम् ।
विकलेवरकैवल्यं श्रीरामब्रह्म मे गतिः ॥
ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिर्व्यशेम देवहितं यदायुः ॥
स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥
ॐ चिन्मयेऽस्मिन्महाविष्णौ जाते दशरथे हरौ ।
रघोः कुलेऽखिलं राति राजते यो महीस्थितः ॥ १ ॥
स राम इति लोकेषु विद्वद्भिः प्रकटीकृतः ।
राक्षसा येन मरणं यान्ति स्वोद्रेकतोऽथवा ॥ २ ॥
रामनाम भुवि ख्यातमभिरामेण वा पुनः ।
राक्षसान्मर्त्यरूपेण राहुर्मनसिजं यथा ॥ ३ ॥
प्रभाहीनांस्तथा कृत्वा राज्यार्हाणां महीभृताम् ।
धर्ममार्गं चरित्रेण ज्ञानमार्गं च नामतः ॥ ४ ॥
तथा ध्यानेन वैराग्यमैश्वर्यं स्वस्य पूजनात् ।
तथा रात्यस्य रामाख्या भुवि स्यादथ तत्त्वतः ॥ ५ ॥
रमन्ते योगिनोऽनन्ते नित्यानन्दे चिदात्मनि ।
इति रामपदेनासौ परं ब्रह्माभिधीयते ॥ ६ ॥
चिन्मयस्याद्वितीयस्य निष्कलस्याशरीरिणः ।
उपासकानां कार्यार्थं ब्रह्मणो रूपकल्पना ॥ ७ ॥
रूपस्थानां देवतानां पुंस्त्र्यङ्गास्त्रादिकल्पना ।
द्वित्तत्वारिषडष्टानां दश द्वादश षोडश ॥ ८ ॥
अष्टादशामी कथिता हस्ताः शङ्खादिभिर्युताः ।
सहस्रान्तास्तथा तासां वर्णवाहनकल्पना ॥ ९ ॥
शक्तिसेनाकल्पना च ब्रह्मण्येवं हि पञ्चधा ।
कल्पितस्य शरीरस्य तस्य सेनादिकल्पना ॥ १० ॥
ब्रह्मादीनां वाचकोऽयं मन्त्रोऽन्वर्थादिसंज्ञकः ।
जप्तव्यो मन्त्रिणा नैवं विना देवः प्रसीदति ॥ ११ ॥
क्रियाकर्मेज्यकर्तृणामर्थं मन्त्रो वदत्यथ ।
मननान्त्राणनान्मन्त्रः सर्ववाच्यस्य वाचकः ॥ १२ ॥
सोऽभयस्यास्य देवस्य विग्रहो यन्त्रकल्पना ।

विना यन्त्रेण चेत्युजा देवता न प्रसीदति ॥ १३ ॥
 इति रामपूर्वतापिन्युपनिषदि प्रथमोपनिषत् ॥ १ ॥
 स्वर्भूज्योतिर्मयोऽनन्तरूपी स्वेनैव भासते ।
 जीवत्वेन समो यस्य सृष्टिस्थितिलयस्य च ॥ १ ॥
 कारणत्वेन चिच्छक्त्या रजःसत्त्वतमोगुणैः ।
 यथैव वटबीजस्थः प्राकृतश्च महान्द्रुमः ॥ २ ॥
 तथैव रामबीजस्थं जगदेतच्चराचरम् ।
 रेफारूढा मूर्तयः स्युः शक्तयस्तिस्त्र एव चेति ॥ ३ ॥
 इति रामतापिन्युओअनिषदि द्वितीयोपनिषत् ॥ २ ॥
 सीतारामौ तन्मयावत्र पूज्यौ
 जातान्याभ्यां भुवनानि द्विसप्त ।
 स्थितानि च प्रहितान्येव तेषु
 ततो रामो मानवो माययाधात् ॥ १ ॥
 जगत्प्राणायामनेऽस्मै नमः स्या-
 न्नमस्त्वैक्यं प्रवदेत्प्राग्गुणेनेति ॥ २ ॥
 इति रामतापिन्युपनिषदि तृतीयोपनिषत् ॥ ३ ॥
 जीववाची नमो नाम चात्मारामेति गीयते ।
 तदात्मिका या चतुर्थी तथा मायेति गीयते ॥ १ ॥
 मन्त्रोयं वाचको रामो रामो वाच्यः स्याद्योगएतयोः ।
 फलतश्चैव सर्वेषां साधकानां न संशयः ॥ २ ॥
 यथा नामी वाचकेन नाम्ना योऽभिमुखो भवेत् ।
 तथा बीजात्मको मन्त्रो मन्त्रिणोऽभिमुखो भवेत् ॥ ३ ॥
 बीजशक्तिं न्यसेदक्षवामयोः स्तनयोरपि ।
 कीलो मध्ये विना भाव्यः स्ववाञ्छाविनियोगवान् ॥ ४ ॥
 सर्वेषामेव मन्त्राणामेष साधारणः क्रमः ।
 अत्र रामोऽनन्तरूपस्तेजसा वह्निना समः ॥ ५ ॥
 सत्त्वनुष्णगुविश्वेश्वेदग्नीषोमात्मकं जगत् ।
 उत्पन्नः सीतया भाति चन्द्रश्चन्द्रिकया यथा ॥ ६ ॥
 प्रकृत्या सहितः श्यामः पीतवासा जटाधरः ।
 द्विभुजः कुण्डली रत्नमाली धीरो धनुर्धरः ॥ ७ ॥
 प्रसन्नवदनो जेता घृष्ट्यष्टकविभूषितः ।
 प्रकृत्या परमेश्वर्या जगद्योन्याङ्किताङ्कभृत् ॥ ८ ॥
 हेमाभया द्विभुजया सर्वालङ्कृतया चिता ।
 श्लिष्टः कमलधारिण्या पुष्टः कोसलजात्मजः ॥ ९ ॥
 दक्षिणे लक्ष्मणेनाथ सधनुष्पाणिना पुनः ।
 हेमाभेनानुजेनैव तथा कोणत्रयं भवेत् ॥ १० ॥

तथैव तस्य मन्त्रस्य यस्याणुश्च स्वडेन्तया ।
 एवं त्रिकोणरूपं स्यात्तं देवा ये समाययुः ॥ ११ ॥
 स्तुतिं चक्रुश्च जगतः पतिं कल्पतरौ स्थितम् ।
 कामरूपाय रामाय नमो मायामयाय च ॥ १२ ॥
 नमो वेदादिरूपाय ओङ्काराय नमो नमः ।
 रमाधराय रामाय श्रीरामायात्ममूर्तये ॥ १३ ॥
 जानकीदेहभूषाय रक्षोघ्नाय शुभाङ्गिने ।
 भद्राय रघुवीराय दशास्यान्तकरूपिणे ॥ १४ ॥
 रामभद्र महेश्वास रघुवीर नृपोत्तम ।
 भो दशास्यान्तकास्माकं रक्षां देहि श्रियं च ते ॥ १५ ॥
 त्वमैश्वर्यं दापयाथ संप्रत्याश्वरिमारणम् ।
 कुर्विति स्तुत्य देवाद्यास्तेन सार्धं सुखं स्थिताः ॥ १६ ॥
 स्तुवन्त्येवं हि ऋषयस्तदा रावण आसुरः ।
 रामपत्नीं वनस्थां यः स्वनिवृत्त्यर्थमाददे ॥ १७ ॥
 स रावण इति ख्यातो यद्वा रावाच्च रावणः ।
 तद्वाजेनेक्षितुं सीतां रामो लक्ष्मण एव च ॥ १८ ॥
 विचेरतुस्तदा भूमौ देवीं संदृश्य चासुरम् ।
 हत्वा कबन्धं शबरीं गत्वा तस्याज्ञया तया ॥ १९ ॥
 पूजितो वायुपुत्रेण भक्तेन च कपीश्वरम् ।
 आहूय शंसतां सर्वमाद्यन्तं रामलक्ष्मणौ ॥ २० ॥
 स तु रामे शङ्कितः सन्प्रत्ययार्थं च दुन्दुभेः ।
 विग्रहं दर्शयामास यो रामस्तमचिक्षिपत् ॥ २१ ॥
 सप्त सालान्विभिद्याशु मोदते राघवस्तदा ।
 तेन हृष्टः कपीन्द्रोऽसौ स रामस्तस्य पत्तनम् ॥ २२ ॥
 जगामागर्जदनुजो वालिनो वेगतो गृहात् ।
 तदा वाली निर्जगाम तं वालिनमथाहवे ॥ २३ ॥
 निहत्य राघवो राज्ये सुग्रीवं स्थापयत्ततः ।
 हरीनाहूय सुग्रीवस्त्वाह चाशाविदोऽधुना ॥ २४ ॥
 आदाय मैथिलीमद्य ददताश्वाशु गच्छत ।
 ततस्ततार हनुमानब्धिं लङ्कां समाययौ ॥ २५ ॥
 सीतां दृष्ट्वाऽसुरान्हत्वा पुरं दग्ध्वा तथा स्वयम् ।
 आगत्य रामेण सह न्यवेदयत तत्त्वतः ॥ २६ ॥
 तदा रामः क्रोधरूपी तानाहूयाथ वानरान् ।
 तैः सार्धमादायास्त्राणि पुरीं लङ्कां समाययौ ॥ २७ ॥
 तां दृष्ट्वा उदधीशेन सार्धं युद्धमकारयत् ।
 घटश्रोत्रसहस्राक्षजिज्ञयां युक्तं तमाहवे ॥ २८ ॥

हत्वा विभीषणं तत्र स्थाप्याथ जनकात्मजाम् ।
 आदायाङ्गस्थितां कृत्वा स्वपुरं तैर्जगाम सः ॥ २९ ॥
 ततः सिंहासनस्थः सन् द्विभुजो रघुनन्दनः ।
 धनुर्धरः प्रसन्नात्मा सर्वाभरणभूषितः ॥ ३० ॥
 मुद्रां ज्ञानमयीं याम्ये वामे तेजप्रकाशिनीम् ।
 धृत्वा व्याख्याननिरतश्चिन्मयः परमेश्वरः ॥ ३१ ॥
 उदग्दक्षिणयोः स्वस्य शत्रुघ्नभरतौ ततः ।
 हनूमन्तं च श्रोतारमग्रतः स्यात्त्रिकोणगम् ॥ ३२ ॥
 भरताधस्तु सुग्रीवं शत्रुघ्नाधो विभीषणम् ।
 पश्चिमे लक्ष्मणं तस्य धृतच्छत्रं सचामरम् ॥ ३३ ॥
 तदधस्तौ तालवृन्तकरौ त्र्यस्रं पुनर्भवेत् ।
 एवं षड्कोणमादौ स्वदीर्घाङ्गैरेष संयुतः ॥ ३४ ॥
 द्वितीयं वासुदेवाद्यैराग्नेयादिषु संयुतः ।
 तृतीयं वायुसूनुं च सुग्रीवं भरतं तथा ॥ ३५ ॥
 विभीषणं लक्ष्मणं च अङ्गदं चारिमर्दनम् ।
 जाम्बवन्तं च तैर्युक्तस्ततो धृष्टिर्जयन्तकः ॥ ३६ ॥
 विजयश्च सुराष्ट्रश्च राष्ट्रवर्धन एव च ।
 अशोको धर्मपालश्च सुमन्त्रश्चैभिरावृतः ॥ ३७ ॥
 ततः सहस्रदृग्वह्निर्धर्मज्ञो वरुणोऽनिलः ।
 इन्द्रीशधात्रनन्ताश्च दशभिश्चैभिरावृतः ॥ ३८ ॥
 बहिस्तदायुधैः पूज्यो नीलादिभिरलङ्कृतः ।
 वसिष्ठवामदेवादिमुनिभिः समुपासितः ॥ ३९ ॥
 एवमुद्देशतः प्रोक्तं निर्देशस्तस्य चाधुना ।
 त्रिरेखापुटमालिख्य मध्ये तारद्वयं लिखेत् ॥ ४० ॥
 तन्मध्ये बीजमालिख्य तदधः साध्यमालिखेत् ।
 द्वितीयान्तं च तस्योर्ध्वं षष्ठ्यन्तं साधकं तथा ॥ ४१ ॥
 कुरु द्वयं च तत्पार्श्वे लिखेद्विजान्तरे रमाम् ।
 तत्सर्वं प्रणवाभ्यां च वेष्टयेच्छुद्धबुद्धिमान् ॥ ४२ ॥
 दीर्घभाजि षडस्रे तु लिखेद्विजं हृदादिभिः ।
 कोणपार्श्वे रमामाये तदग्रेऽनङ्गमालिखेत् ॥ ४३ ॥
 क्रोधं कोणाग्रान्तरेषु लिख्य मन्त्र्यभितो गिरम् ।
 वृत्तत्रयं साष्टपत्रं सरोजे विलिखेत्स्वरान् ॥ ४४ ॥
 केसरे चाष्टपत्रे च वर्गाष्टकमथालिखेत् ।
 तेषु मालामनोर्वर्णान्विलिखेदूर्मिसंख्यया ॥ ४५ ॥
 अन्ते पञ्चाक्षराण्येवं पुनरष्टदलं लिखेत् ।
 तेषु नारायणाष्टाणालिख्य तत्केसरे रमाम् ॥ ४६ ॥

तद्वह्निर्द्वादशदलं विलिखेद्द्वादशाक्षरम् ।
 अथो नमो भगवते वासुदेवाय इत्ययम् ॥ ४७ ॥
 आदिक्षान्तान्केसरेषु वृत्ताकारेण स म्लिखेत् ।
 तद्वह्निः षोडशदलं लिख्य तत्केसरे ह्ययम् ॥ ४८ ॥
 वर्मास्त्रनतिसंयुक्तं दलेषु द्वादशाक्षरम् ।
 तत्सन्धिष्विरजादीनां मन्त्रान्मन्त्री समालिखेत् ॥ ४९ ॥
 ह्रं सं भ्रं व्रं लूं श्रं ज्रं च लिखेत्सम्यक्ततो वह्निः ।
 द्वात्रिंशारं महापद्मं नादबिन्दुसमायुतम् ॥ ५० ॥
 विलिखेन्मन्त्रराजाणांस्तेषु पत्रेषु यत्नतः ।
 ध्यायेदष्टवसूनेकादशरुद्रांश्च तत्र वै ॥ ५१ ॥
 द्वादशेनांश्च धातारं वषट्कारं च तद्वह्निः ।
 भूगृहं वज्रशूलाद्यं रेखात्रयसमन्वितम् ॥ ५२ ॥
 द्वारोपतं च राश्यादिभूषितं फणिसंयुतम् ।
 अनन्तो वासुकिश्चैव तक्षः कर्कोटपद्मकः ॥ ५३ ॥
 महापद्मश्च शङ्खश्च गुलिकोऽष्टौ प्रकीर्तिताः ।
 एवं मण्डलमालिख्य तस्य दिक्षु विदिक्षु च ॥ ५४ ॥
 नारसिंहं च वाराहं लिखेन्मन्त्रद्वयं तथा ।
 कूटो रेफानुग्रहेन्दुनादशक्त्यादिभिर्युतः ॥ ५५ ॥
 यो नृसिंहः समाख्यातो ग्रहमारणकर्मणि ।
 अन्त्याङ्घ्रीशवियद्विन्दुनादैर्बीजं च सौकरम् ॥ ५६ ॥
 हुंकारं चात्र रामस्य मालमन्त्रोऽधुनेरितः ।
 तारो नतिश्च निद्रायाः स्मृतिर्भेदश्च कामिका ॥ ५७ ॥
 रुद्रेण संयुता वह्निमेधामरविभूषिता ।
 दीर्घा क्रूरयुता ह्लादिन्यथो दीर्घसमायुता ॥ ५८ ॥
 क्षुधा क्रोधिन्यमोघा च विश्वमप्यथ मेधया ।
 युक्ता दीर्घज्वालनी च सुसूक्ष्मा मृत्युरूपिणी ॥ ५९ ॥
 सप्रतिष्ठा ह्लादिनी त्वक्क्ष्वेलप्रीतिश्च सामरा ।
 ज्योतिस्तीक्ष्णाग्निसंयुक्ता श्वेतानुस्वारसंयुता ॥ ६० ॥
 कामिकापञ्चमूलान्तस्तान्तान्तो थान्त इत्यथ ।
 स सानन्तो दीर्घयुतो वायुः सूक्ष्मयुतो विषः ॥ ६१ ॥
 कामिका कामका रुद्रयुक्ताथोऽथ स्थिरातपा ।
 तापनी दीर्घयुक्ता भूरनलोऽनन्तगोऽनिलः ॥ ६२ ॥
 नारायणात्मकः कालः प्राणाभो विद्यया युतः ।
 पीतारातिस्तथा लान्तो योन्या युक्तस्ततो नतिः ॥ ६३ ॥
 सप्तचत्वारिंशद्वर्णगुणान्तःस्पृङ्गानुः स्वयम् ।
 राज्याभिषिक्तस्य तस्य रामस्योक्तक्रमाल्लिखेत् ॥ ६४ ॥

इदं सर्वात्मकं यन्त्रं प्रागुक्तमृषिसेवितम् ।
 सेवकानां मोक्षकरमायुरारोग्यवर्धनम् ॥ ६५ ॥
 अपुत्राणां पुत्रदं च बहुना किमनेन वै ।
 प्राप्नुवन्ति क्षणात्सम्यगत्र धर्मादिकानपि ॥ ६६ ॥
 इदं रहस्यं परममीश्वरेणापि दुर्गमम् ।
 इदं यन्त्रं समाख्यातं न देयं प्राकृते जने ॥ ६७ ॥ इति ॥
 इति तुरीयोपनिषत् ॥
 ॐ भूतादिकं शोधयेद्द्वारपूजां
 कृत्वा पद्माद्यासनस्थः प्रसन्नः ।
 अर्चाविधावस्य पीठाधरोर्ध्व-
 पार्श्वार्चनं मध्यपद्मार्चनं च ॥ १ ॥
 कृत्वा मृदुश्लक्ष्णसुतूलिकायां
 रत्नासने देशिकमर्चयित्वा ।
 शक्तिं चाधाराख्यकां कूर्मनागौ
 पृथिव्यब्ज स्वासनाधः प्रकल्प्य ॥ २ ॥
 विघ्नेशं दुर्गां क्षेत्रपालं च वाणीं
 बीजादिकांश्चाग्निदेशादिकांश्च ।
 पीठस्याङ्घ्रिष्वेव धर्मादिकांश्च
 नत्वा पूर्वाद्यासु दीक्ष्वर्चयेच्च ॥ ३ ॥
 मध्ये क्रमादर्कविध्वग्नितेजां-
 स्युपर्युपर्यादिमैरर्चितानि ।
 रजः सत्त्वं तम एतान् वृत्त-
 त्रयं बीजाद्यं क्रमाद्भावयेच्च ॥ ४ ॥
 आशाव्याशास्वप्यथात्मानमन्त-
 रात्मानं वा परमात्मानमन्तः ।
 ज्ञानात्मानं चार्चयेत्तस्य दिक्षु
 मायाविद्ये ये कलापारतत्त्वे ॥ ५ ॥
 संपूजयेद्विमलादींश्च शक्ती-
 रभ्यर्चयेद्देवमवाहयेच्च ।
 अङ्गव्यूहानिलजाद्यैश्च पूज्य
 घृष्ट्यादिकैर्लोकपालैस्तदस्त्रैः ॥ ६ ॥
 वसिष्ठाद्यैर्मुनिभिर्नीलमुख्यै-
 राराधयेद्वाघवं चन्दनाद्यैः ।
 मुख्योपहारैर्विविधैश्च पूज्यै-
 स्तस्मै जपादींश्च सम्यक्प्रकल्प्य ॥ ७ ॥
 एवंभूतं जगदाधारभूतं

रामं वन्दे सच्चिदानन्दरूपम् ।
 गदारिशङ्खाब्जधरं भवारिं
 स यो ध्यायेन्मोक्षमाप्नोति सर्वः ॥ ८ ॥
 विश्वव्यापी राघवो यस्तदानी-
 मन्तर्दधे शङ्खचक्रे गदाब्जे ।
 धृत्वा रमासहितः सानुजश्च
 सपत्नः सानुगः सर्वलोकी ॥ ९ ॥
 तद्भक्ता ये लब्धकामांश्च भुक्त्वा
 तथा पदं परमं यान्ति ते च ।
 इमा ऋचः सर्वकामार्थदाश्च
 ये ते पठन्त्यमला यान्ति मोक्षम् ॥ १० ॥
 इति पञ्चमोऽपनिषत् ॥
 चिन्मयेऽस्मिंस्त्रयोदश । स्वभूर्ज्योतिस्त्रिः ।
 सीतारामावेका । जीववाची षट्षष्टिः ।
 भूतादिकमेकादश । पञ्चखण्डेषु त्रिनवतिः ।
 इति श्रीरामपूर्वतापिन्युपनिषत्समाप्ता ॥
 रामोत्तरतापिन्युपनिषत्
 ॐ बृहस्पतिरुवाच याज्ञवल्क्यम् । यदनु कुरुक्षेत्रं
 देवानां देवयजनं सर्वेषां भूतानां
 ब्रह्मसदनमविमुक्तं वै कुरुक्षेत्रं देवानां देवयजनं
 सर्वेषां भूतानां ब्रह्मसदनम् । तस्माद्यत्र क्वचन
 गच्छति तदेव मन्येतेतीदं वै कुरुक्षेत्रं देवानां
 देवयजनं सर्वेषां भूतानां ब्रह्मसदनम् ।
 अत्र हि जन्तोः प्राणेषूत्क्रममाणेषु रुद्रस्तारकं
 ब्रह्म व्याचष्टे येनासावमृतीभूत्वा मोक्षीभवति ।
 तस्मादविमुक्तमेव निषेवेत । अविमुक्तं न विमुञ्चेत् ।
 एवमेवैतद्याज्ञवल्क्य ॥ १ ॥
 अथ हैनं भारद्वाजः पप्रच्छ याज्ञवल्क्यं किं
 तारकं किं तारयतीति । स होवाच याज्ञवल्क्यस्तारकं
 दीर्घानलं बिन्दुपूर्वकं दीर्घानलं पुनर्मायां
 नमश्चन्द्राय नमो भद्राय नम इत्येतद्ब्रह्मात्मिकाः
 सच्चिदानन्दाख्या इत्युपासितव्यम् । अकारः प्रथमाक्षरो
 भवति । उकारोद्वितीयाक्षरो भवति । मकारस्तृतीयाक्षरो
 भवति । अर्धमात्रश्चतुर्थाक्षरो भवति । बिन्दुः पञ्चमाक्षरो
 भवति । नादः षष्ठाक्षरो भवति । तारकत्वात्तारको भवति ।
 तदेव तारकं ब्रह्म त्वं विद्धि । तदेवोपासितव्यमिति ज्ञेयम् । गर्भजन्मजरामरणसंसारमहद्भयात्संतारयतीति ।

तस्मादुच्यते षडक्षरं तारकमिति । । य एतत्तारकं ब्रह्म
 ब्राह्मणो नित्यमधीते । स पाप्मानं तरति । स मृत्युं तरति ।
 स ब्रह्महत्यां तरति । स भ्रूणहत्यां तरति । स संसारं तरति ।
 स सर्वं तरति । सोऽविमुक्तमाश्रितो भवति । स महान्भवति ।
 सोऽमृतत्वं च गच्छति ॥ २ ॥

अत्रैते श्लोका भवन्ति ।

अकारक्षरसंभूतः सौमित्रिर्विश्वभावनः ।

उकाराक्षरसंभूतः शत्रुघ्नस्तैजसात्मकः ॥ १ ॥

प्राज्ञात्मकस्तु भरतो मकाराक्षरसंभवः ।

अर्धमात्रात्मको रामो ब्रह्मानन्दैकविग्रहः ॥ २ ॥

श्रीरामसांनिध्यवशाज्जगदाधारकारिणी ।

उत्पत्तिस्थितिसंहारकारिणी सर्वदेहिनाम् ॥ ३ ॥

सा सीता भवति ज्ञेया मूलप्रकृतिसंज्ञिता ।

प्रणवत्वात्प्रकृतिरिति वदन्ति ब्रह्मवादिनः ॥ ४ ॥ इति ॥

ओमित्येतदक्षरमिदं सर्वं तस्योपव्याख्यानं

भूतं भव्यं भविष्यदिति सर्वमोङ्कार एव ।

यच्चान्यत्त्रिकालातीतं तदप्योङ्कार एव । सर्वं

ह्येतद्ब्रह्म । अयमात्मा ब्रह्म सोऽयमात्मा

चतुष्पाज्जागरितस्थानो बहिःप्रज्ञः सप्ताङ्ग

एकोनविंशतिमुखः स्थूलभुग्वैश्वानरः

प्रथमः पादः ॥ स्वप्नस्थानोऽन्तःप्रज्ञः

सप्ताङ्ग एकोनविंशतिमुखः प्रविविक्तभुक् तैजसो

द्वितीयः पादः । यत्र सुप्तो न कंचन कामं

कामयते न कंचन स्वप्नं पश्यति तत्सुषुप्तम् ।

सुषुप्तस्थान एकीभूतः प्रज्ञानघनएवानन्दमयो

ह्यानन्दभुक् चेतोमुखः प्राज्ञस्तृतीयः पादः ।

एष सर्वेश्वर एष सर्वज्ञ एषोऽन्तर्याम्येष

योनिः सर्वस्य प्रभवाप्ययौ हि भूतानाम् ।

नान्तःप्रज्ञं न बहिःप्रज्ञं नोभयतःप्रज्ञं

न प्रज्ञं नाप्रज्ञं न प्रज्ञानघनमदृश्य-

मव्यवहार्यमग्राह्यमलक्षणमचिन्त्यमव्यपदेश्य-

मेकात्मप्रत्ययसारं प्रपञ्चोपशमं शान्तं

शिवमद्वैतं चतुर्थं मन्यन्ते । स आत्मा स विज्ञेयः

सदोज्ज्वलोऽविद्यातत्कार्यहीनः स्वात्मबन्धहरः सर्वदा

द्वैतरहित आनन्दरूपः सर्वाधिष्ठानसन्मात्रो

निरस्ताविद्यातमोमोहोऽहमेवेति संभाव्याहमोंत-

त्सद्यत्परंब्रह्म रामचन्द्रश्चिदात्मकः ।
 सोऽहमोन्तद्रामभद्रपरंज्योतीरसोऽहमोमित्या-
 त्मानमादाय मनसा ब्रह्मणैकीकुर्यात् ॥
 सदा रामोऽहमस्मीति तत्त्वतः प्रवदन्ति ये ।
 न ते संसारिणो नूनं राम एव न संशयः ॥ इत्युपनिषत् ॥
 य एवं वेद स मुक्तो भवतीति याज्ञवल्क्यः ॥
 अथ हैमत्रिः पप्रच्छ याज्ञवल्क्यं य
 एषोऽनन्तोऽव्यक्तपरिपूर्णानन्दैकचिदात्मा
 तं कथमहं विजानीयामिति । स होवाच याज्ञवल्क्यः ।
 सोऽविमुक्त उपास्योऽयम् । एषोऽनन्तोऽव्यक्त आत्मा
 सोऽविमुक्ते प्रतिष्ठित इति । सोऽविमुक्तः कस्मिन्प्रतिष्ठित इति ।
 वरणायां नास्यां च मध्ये प्रतिष्ठित इति ॥
 का वै वरणा का च नासीति । जन्मान्तरकृतान्सर्वा-
 न्दोषन्वारयतीति तेन वरणा भवतीति ।
 सर्वानिन्द्रियकृतान्पापान्नाशयतीति तेन नासी भवतीति ।
 कतमच्चास्य स्थानं भवतीति । भ्रुवोर्घ्राणस्य च
 यः सन्धिः स एष द्यौर्लोकस्य परस्य च सन्धिर्भवतीति ।
 एतद्वै सन्धिं सन्ध्यां ब्रह्मविद उपासत इति ॥
 सोऽविमुक्त उपास्य इति । सोऽविमुक्तं ज्ञानमाचष्टे यो
 वा एतदेवं वेद ॥ अथ तं प्रत्युवाच ।
 श्रीरामस्य मनुं काश्यां जजाप वृषभध्वजः ।
 मन्वन्तरसहस्रैस्तु जपहोमार्चनादिभिः ॥१॥
 ततः प्रसन्नो भगवाञ्छ्रीरामः प्राह शंकरम् ।
 वृणीश्व यदभीष्टं तद्दास्यामि परमेश्वर ॥ २ ॥ इति ॥
 अथ सच्चिदानन्दात्मानं श्रीराममीश्वरः पप्रच्छ ।
 मणिकण्यां मम क्षेत्रे गङ्गायां वा तटे पुनः ।
 म्रियेत देही तज्जन्तोर्मुक्तिर्नाऽतो वरान्तरम् ॥ ३ ॥ इति ॥
 अथ स होवाच श्रीरामः ॥
 क्षेत्रेऽस्मिंस्तव देवेश यत्र कुत्रापि वा मृताः ।
 कृमिकीटादयोऽप्याशु मुक्ताः सन्तु न चान्यथा ॥ ४ ॥
 अविमुक्ते तव क्षेत्रे सर्वेषां मुक्तिसिद्धये ।
 अहं संनिहितस्तत्र पाषाणप्रतिमादिषु ॥ ५ ॥
 क्षेत्रेऽस्मिन्योऽर्चयेद्भक्त्या मन्त्रेणानेन मां शिव ।
 ब्रह्महत्यादिपापेभ्यो मोक्षयिष्यामि मा शुचः ॥ ६ ॥
 त्वत्तो वा ब्रह्मणो वापि ये लभन्ते षडक्षरम् ।
 जीवन्तो मन्त्रसिद्धाः स्युर्मुक्ता मां प्राप्नुवन्ति ते ॥ ७ ॥

मुमूर्षोर्दक्षिणे कर्णे यस्य कस्यापि वा स्वयम् ।
उपदेक्ष्यसि मन्मन्त्रं स मुक्तो भविता शिव ॥ ८ ॥
इति श्रीरामचन्द्रेणोक्तम् ॥ अथ हैनं भारद्वाजो
याज्ञवल्क्यमुवाचाथ कैर्मन्त्रैः स्तुतः श्रीरामचन्द्रः
प्रीतो भवति । स्वात्मानं दर्शयति तान्नो ब्रूहि भगवन्निति ।
स होवाच याज्ञवल्क्यः ॥ पूर्वं सत्यलोके श्रीरामचन्द्रेणैवं
शिक्षितो ब्रह्मा पुनरेतया गाथया नमस्करोति ॥
विश्वरूपधरं विष्णुं नारायणमनामयम् ।
पूर्णानन्दैकविज्ञानं परं ब्रह्मस्वरूपिणम् ॥
मनसा संस्मरन्ब्रह्म तुष्टाव परमेश्वरम् ।
ॐ यो ह वै श्रीरामचन्द्रः स भगवानद्वैतपरमानन्द
आत्मा यत्परं ब्रह्म भूर्भुवः सुवस्तस्मै वै नमो नमः ॥ १ ॥
यथा प्रथममन्त्रोक्तावाद्यन्तौ तथा सर्वमन्त्रेषु ज्ञातव्यौ ॥
यश्चाखण्डैकरसात्मा ॥ २ ॥ यच्च ब्रह्मानन्दामृतम् ॥ ३ ॥
यत्तारकं ब्रह्म ॥ ४ ॥ यो ब्रह्मा विष्णुर्महेश्वरो यः सर्वदेवात्मा ॥ ५ ॥
ये सर्वे वेदाः साङ्गाः सशाखाः सेतिहासपुराणाः ॥ ६ ॥
यो जीवान्तरात्मा ॥ ७ ॥ यः सर्वभूतान्तरात्मा ॥ ८ ॥
ये देवासुरमनुष्यादिभावाः ॥ ९ ॥ ये मत्स्यकूर्माद्यवताराः ॥ १० ॥
योऽन्तःकरणचतुष्टयात्मा ॥ ११ ॥ यश्च प्राणः ॥ १२ ॥
यश्च यमः ॥ १३ ॥ यश्चान्तकः ॥ १४ ॥ यश्च मृत्युः ॥ १५ ॥
यच्चामृतम् ॥ १६ ॥ यानि च पञ्चमहाभूतानि ॥ १७ ॥
यः स्थावरजङ्गमात्मा ॥ १८ ॥ ये पञ्चाग्नयः ॥ १९ ॥
याः सप्त महाव्याहृतयः ॥ २० ॥ या विद्या ॥ २१ ॥
या सरस्वती ॥ २२ ॥ या लक्ष्मीः ॥ २३ ॥ या गौरी ॥ २४ ॥
या जानकी ॥ २५ ॥ यच्च त्रैलोक्यम् ॥ २६ ॥ यः सूर्यः ॥ २७ ॥
यः सोमः ॥ २८ ॥ यानि च नक्षत्राणि ॥ २९ ॥ ये च नव ग्रहाः ॥ ३० ॥
ये चाष्टौ लोकपालाः ॥ ३१ ॥ ये चाष्टौ वसवः ॥ ३२ ॥
ये चैकादश रुद्राः ॥ ३३ ॥ ये च द्वदिशादित्याः ॥ ३४ ॥
यच्च भूतं भव्यं भविष्यत् ॥ ३५ ॥
यद्ब्रह्माण्डस्य बहिर्व्याप्तम् ॥ ३६ ॥ यो हिरण्यगर्भः ॥ ३७ ॥
या प्रकृतिः ॥ ३८ ॥ यश्चोङ्कारः ॥ ३९ ॥
याश्चतस्रोऽर्धमात्राः ॥ ४० ॥ यः परमपुरुषः ॥ ४१ ॥
यश्च महेश्वरः ॥ ४२ ॥ यश्च महादेवः ॥ ४३ ॥
य ॐ नमो भगवते वासुदेवाय ॥ ४४ ॥ यो महाविष्णुः ॥ ४५ ॥
यः परमात्मा ॥ ४६ ॥ यो विज्ञानात्मा ॥ ४७ ॥
ॐ यो ह वै श्रीरामचन्द्रः स भगवानद्वैतपरमानन्द आत्मा ।

यः सच्चिदानन्दोद्वैतैकचिदात्मा भूर्भुवः सुवस्तस्मै
 वै नमो नमः ॥ इति तान्त्रह्याब्रवीत् । सप्तचत्वारिंशन्मन्त्रैर्नित्यं
 देवं स्तुवध्वम् । ततो देवः प्रीतो भवति । स्वात्मानं दर्शयति ।
 तस्माद्य एतैर्मन्त्रैर्नित्यं देवं स्तौति स देवं पश्यति ।
 सोऽमृतत्वं गच्छतीति महोपनिषत् ॥ ५ ॥
 अथ हैनं भारद्वाजो याज्ञवल्क्यमुपसमेत्योवाच
 श्रीराममन्त्रराजस्य माहात्म्यमनुब्रूहीति । स होवाच याज्ञवल्क्यः ।
 स्वप्रकाशः परंज्योतिः स्वानुभूत्यैकचिन्मयः ।
 तदेव रामचन्द्रस्य मनोराद्यक्षरः स्मृतः ॥ १ ॥
 अखण्डैकरसानन्दस्तारकब्रह्मवाचकः ।
 रामायेति सुविज्ञेयः सत्यानन्दचिदात्मकः ॥ २ ॥
 नमःपदं सुविज्ञेयं पूर्णानन्दैककारणम् ।
 सदा नमन्ति हृदये सर्वे देवा मुमुक्षवः ॥ ३ ॥ इति ॥
 य एवं मन्त्रराजं श्रीरामचन्द्रषडक्षरं नित्यमधीते ।
 सोऽग्निपूतो भवति । स वायुपूतो भवति । स आदित्यपूतो भवति ।
 स सोमपूतो भवति । स ब्रह्मपूतो भवति । स विष्णुपूतो भवति ।
 स रुद्रपूतो भवति । सर्वैर्देवैर्ज्ञातो भवति । सर्वक्रतुभिरिष्टवान्भवति ।
 तेनेतिहासपुराणानां रुद्राणां शतसहस्राणि जप्तानि फलानि भवन्ति ।
 श्रीरामचन्द्रमनुस्मरणेन गायत्र्यः शतसहस्राणि जप्तानि फलानि
 भवन्ति । प्रणवानामयुतकोटिजपा भवन्ति । दश पूर्वान्दशोत्तरान्पुनाति ।
 स पङ्कितपावनो भवति । स महान्भवति । सोऽमृतत्वं च गच्छति ॥
 अत्रैते श्लोका भवन्ति ।
 गाणपत्येषु शैवेषु शाक्तसौरेष्वभीष्टदः ।
 वैष्णवेष्वपि सर्वेषु राममन्त्रः फलाधिकः ॥ ४ ॥
 गाणपत्यादि मन्त्रेषु कोटिकोटिगुणाधिकः ।
 मन्त्रस्तेष्वप्यनायासफलदोऽयं षडक्षरः ॥ ५ ॥
 षडक्षरोऽयं मन्त्रः स्यात्सर्वाघौघनिवारणः ।
 मन्त्रराज इति प्रोक्तः सर्वेषामुत्तमोत्तमः ॥ ६ ॥
 कृतं दिने यद्दुरितं पक्षमासर्तुवर्षजम् ।
 सर्वं दहति निःशेषं तूलराशिमिवानलः ॥ ७ ॥
 ब्रह्महत्यासहस्राणि ज्ञानाज्ञानकृतानि च ।
 स्वर्णस्तेयसुरापानगुरुतल्पायुतानि च ॥ ८ ॥
 कोटिकोटिसहस्राणि उपपातकजान्यपि ।
 सर्वाण्यपि प्रणश्यन्ति राममन्त्रानुकीर्तनात् ॥ ९ ॥
 भूतप्रेतपिशाचाद्याः कूष्माण्डब्रह्मराक्षसाः ।
 दूरादेव प्रधावन्ति राममन्त्रप्रभावतः ॥ १० ॥

ऐहलौकिकमैश्वर्यं स्वर्गाद्यं पारलौकिकम् ।
 कैवल्यं भगवत्त्वं च मन्त्रोऽयं साधयिष्यति ॥ ११ ॥
 ग्राम्यारण्यपशुघ्नत्वं संचितं दुरुतं च यत् ।
 मद्यपानेन यत्पापं तदप्याशु विनाशयेत् ॥ १२ ॥
 अभक्ष्यभखक्षणोत्पन्नं मिथ्याज्ञानसमुद्भवम् ।
 सर्वं विलीयते राममन्त्रस्यास्यैव कीर्तनात् ॥ १३ ॥
 श्रोत्रियस्वर्णहरणाद्यच्च पापमुपस्थितम् ।
 रत्नादेश्चापहारेण तदप्याशु विनाशयेत् ॥ १४ ॥
 ब्राह्मणं क्षत्रियं वैश्यं शूद्रं हत्वा च किल्बिषम् ।
 संचिनोति नरो मोहाद्यद्यत्तदपि नाशयेत् ॥ १५ ॥
 गत्वापि मातरं मोहादगम्याश्चैव योषितः ।
 उपास्यानेन मन्त्रेण रामस्तदपि नाशयेत् ॥ १६ ॥
 महापातकपापिष्ठसङ्गत्या संचितं च यत् ।
 नाशयेत्तत्कथालापशयनासनभोजनैः ॥ १७ ॥
 पितृमातृवधोत्पन्नं बुद्धिपूर्वमघं च यत् ।
 तदनुष्ठानमात्रेण सर्वमेतद्विलीयते ॥ १८ ॥
 यत्प्रयागादितीर्थोक्तप्रायश्चित्तशतैरपि ।
 नैवापनोद्यते पापं तदप्याशु विनाशयेत् ॥ १९ ॥
 पुण्यक्षेत्रेषु सर्वेषु कुरुक्षेत्रादिषु स्वयम् ।
 बुद्धिपूर्वमघं कृत्वा तदप्याशुविनाशयेत् ॥ २० ॥
 कृच्छ्रैस्तप्तपराकाद्यैर्नानाचान्द्रायणैरपि ।
 पापं च नापनोद्यं यत्तदप्याशु विनाशयेत् ॥ २१ ॥
 आत्मतुल्यसुवर्णादिदानैर्बहुविधैरपि ।
 किञ्चिदप्यपरिक्षीणं तदप्याशु विनाशयेत् ॥ २२ ॥
 अवस्थात्रितयेष्वेव बुद्धिपूर्वमघं च यत् ।
 तन्मन्त्रस्मरणेनैव निःशेषं प्रविलीयते ॥ २३ ॥
 अवस्थात्रितयेष्वेवं मूलबन्धमन्त्रं च यत् ।
 तत्तन्मन्त्रोपदेशेन सर्वमेतत्प्रणश्यति ॥ २४ ॥
 आब्रह्मबीजदोषाश्च नियमातिक्रमोद्भवाः ।
 स्त्रीणां च पुरुषाणां च मन्त्रेणानेन नाशिताः ॥ २५ ॥
 येषु येष्वपि देशेषु रामभद्र उपास्यते ।
 दुर्भिक्षादिभयं तेषु न भवेत्तु कदाचन ॥ २६ ॥
 शान्तः प्रसन्नवदनो ह्यक्रोधो भक्तवत्सलः ।
 अनेन सदृशो मन्त्रो जगत्स्वपि न विद्यते ॥ २७ ॥
 सम्यगाराधितो रामः प्रसीदत्येव सत्वरम् ।
 ददात्यायुष्यमैश्वर्यमन्ते विष्णुपदं च यत् ॥ २८ ॥

तदेतदृचाभ्युक्तम् ।
ऋचो अक्षरे परमे व्योमन्यस्मिन्देवा अधि विश्वे निषेदुः ।
यस्तन्न वेद किमृचा करिष्यति य इत्तद्विदुस्त इमे समासते ।
तद्विष्णोः परमं पदं सदा पश्यन्ति सूरयः ।
दिवीव चक्षुराततम् । तद्विप्रासो विपन्यवो जागृवांसः समिन्धते ।
विष्णोर्यत्परमं पदम् । ॐ सत्यमित्युपनिषत् ॥ ६ ॥
ॐ भद्रं कर्णेभिः शृणुयाम देवा भद्रं पश्येमाक्षभिर्यजत्राः ।
स्थिरैरङ्गैस्तुष्टुवाꣳसस्तनूभिर्व्यशेम देवहितं यदायुः ॥
स्वस्ति न इन्द्रो वृद्धश्रवाः स्वस्ति नः पूषा विश्ववेदाः ।
स्वस्ति नस्तार्क्ष्यो अरिष्टनेमिः स्वस्ति नो बृहस्पतिर्दधातु ॥
ॐ शान्तिः शान्तिः शान्तिः ॥
इति रामोत्तरतापिन्युपनिषत्समाप्ता ॥
इति रामतापिन्युपनिषत्समाप्ता ॥
